ἀποκαθαίρουσα τέχνας εἰς οἰκετῶν καὶ μετοίκων χεῖρας,
αὐτοὺς δὲ τοὺς πολίτας εἰς τὴν ἀσπίδα καὶ τὸ δόρυ συν- 150 S
άγουσα, πολέμου χειροτέχνας καὶ θεράποντας Ἄρεως
ὄντας, ἄλλο δ' οὐδὲν εἰδότας οὐδὲ μελετῶντας ἢ πείθεσθαι 97 Z¹
7 τοῖς ἄρχουσι καὶ κρατεῖν τῶν πολεμίων. οὐδὲ γὰρ χρη-
ματίζεσθαι τοῖς ἐλευθέροις ἐξῆν, ἵν' ἐλεύθεροι παντελῶς
καὶ καθάπαξ ὦσιν, ἀλλ' ἦν ἡ περὶ τὰ χρήματα κατασκευὴ
δεδομένη δούλοις καὶ εἵλωσιν, ὥσπερ ἡ περὶ τὸ δεῖπνον
c 8 καὶ ὄψον διακονία. Νομᾶς δ' οὐδὲν διέκρινε τοιοῦτον, ἀλλὰ
τὰς μὲν στρατιωτικὰς ἔπαυσε πλεονεξίας, τὸν δ' ἄλλον
οὐκ ἐκώλυσε χρηματισμόν, οὐδὲ τὴν τοιαύτην κατεστό-
ρεσεν ἀνωμαλίαν, ἀλλὰ καὶ πλούτῳ προϊέναι μέχρι παντὸς
ἐφῆκε, καὶ πενίας πολλῆς ἀθροιζομένης καὶ ὑπορρεούσης
9 εἰς τὴν πόλιν ἠμέλησε, δέον εὐθὺς ἐν ἀρχῇ, μηδέπω
πολλῆς μηδὲ μεγάλης ἀνισότητος οὔσης, ἀλλ' ἔτι τοῖς
βίοις ὁμαλῶν καὶ παραπλησίων ὄντων, ἐνστῆναι πρὸς τὴν
πλεονεξίαν ὥσπερ ὁ Λυκοῦργος, καὶ φυλάξασθαι τὰς ἀπ'
αὐτῆς βλάβας, οὐ μικρὰς γενομένας, ἀλλὰ τῶν πλείστων
καὶ μεγίστων κακῶν ὅσα συνηνέχθη σπέρμα καὶ ἀρχὴν
d 10 παρασχούσας. ὁ δὲ τῆς γῆς ἀναδασμὸς οὔτε τὸν Λυκοῦργον
ἐμοὶ δοκεῖν ποιεῖ ψεκτὸν γενόμενος, οὔτε τὸν Νομᾶν μὴ
11 γενόμενος. τῷ μὲν γὰρ ἕδραν καὶ κρηπῖδα τῆς πολιτείας ἡ
ἰσότης αὕτη παρέσχε, τὸν δὲ προσφάτου τῆς κληρουχίας
οὔσης, οὐδὲν ἤπειγεν ἄλλον ἐμβαλεῖν ἀναδασμὸν οὐδὲ
κινεῖν τὴν πρώτην νέμησιν, ὡς εἰκός ἐστι κατὰ χώραν
μένουσαν.

25. (3.) Τῆς δὲ περὶ τοὺς γάμους καὶ τὰς τεκνώσεις
κοινωνίας τὸ ἀζηλότυπον ὀρθῶς καὶ πολιτικῶς ἐμποι-
οῦντες ἀμφότεροι τοῖς ἀνδράσιν, οὐ κατὰ πᾶν εἰς ταὐτὸ

[SY (= GL)] 4 οὐδὲ corr. ex ἢ G || 13 ἀφῆκε L || 14 μηδέπω S: μηδὲ Y || 15 ⟨τῆς⟩ ἀνισότητος Zie. || 15–16 ἀλλ' ἔτι τοῖς βίοις Sint.: τοῖς βίοις ἀλλ' ἔτι S ἀλλὰ τοῖς βίοις Y || 17 ὁ om. Y | τὰς om. S || 20 οὔτε] οὐδὲ S || 21 ἐμοὶ δοκεῖν om. L || 23 παρέσχε τὸν δὲ G: παρέσχετο ἡ δὲ SL || 27 τεκνώσεις S^t: τεκνοτροφίας YS^m || 28 ζηλότυπον S || 28–29 ἐμποιούσης ἀμφοτέροις: em. Rei. || 29 ταὐτὸ S: τοῦτο Y (sed corr. L²)

98 Z¹ συνηνέχθησαν· ἀλλ' ὁ Ῥωμαῖος μὲν ἀνὴρ ἱκανῶς ἔχων 2
παιδοτροφίας, ὑφ' ἑτέρου δὲ πεισθεὶς δεομένου τέκνων,
ἐξίστατο τῆς γυναικός, ἐκδόσθαι καὶ μετεκδόσθαι κύριος e
4 ὑπάρχων· ὁ δὲ Λάκων, οἴκοι τῆς γυναικὸς οὔσης παρ' 3
151 S αὐτῷ καὶ τοῦ γάμου μένοντος ἐπὶ τῶν ἐξ ἀρχῆς δικαίων,
μετεδίδου τῷ πείσαντι τῆς κοινωνίας εἰς τέκνωσιν. πολ-
λοὶ δ' ὥσπερ εἴρηται (Lyc. c. 15, 12) καὶ παρακαλοῦντες
εἰσῆγον ἐξ ὧν ἂν ἐδόκουν μάλιστα παῖδας εὐειδεῖς καὶ
ἀγαθοὺς γενέσθαι. τίς οὖν ἡ διάκρισις τῶν ἐθισμῶν; ἢ 4
ταῦτα μὲν ἰσχυρὰ καὶ ἄκρατος ἀπάθεια πρὸς γαμετὴν καὶ
τὰ ταράττοντα καὶ κατακαίοντα [ζῆν λύπαις καὶ] ζηλο-
τυπίαις τοὺς πολλούς, ἐκεῖνα δ' ὥσπερ αἰσχυνομένη τις
ἀτυφία παρακάλυμμα τὴν ἐγγύην ἐφελκομένη, καὶ τὸ
δυσκαρτέρητον ἐξομολογουμένη τῆς κοινωνίας; ἔτι δὲ 5 f
μᾶλλον ἡ περὶ τὰς παρθένους φυλακὴ κατέσταλται τῷ
Νομᾷ πρὸς τὸ θῆλυ καὶ κόσμιον· ἡ δὲ τοῦ Λυκούργου
παντάπασιν ἀναπεπταμένη καὶ ⟨ἄ⟩θηλυς οὖσα τοῖς ποιη-
ταῖς λόγον παρέσχηκε. 'φαινομηρίδας' τε γὰρ αὐτὰς ἀπο- 6
καλοῦσιν, ὡς Ἴβυκος (PLG III⁴ p. 252 = fr. 58 Page), καὶ
ἀνδρομανεῖς λοιδοροῦσιν, ὡς Εὐριπίδης λέγων (Andr. 597)·

αἳ σὺν νέοισιν ἐξερημοῦσιν δόμους
γυμνοῖσι μηροῖς καὶ πέπλοις ἀνειμένοις.

τῷ γὰρ ὄντι τοῦ παρθενικοῦ χιτῶνος αἱ πτέρυγες οὐκ 7 77
24 ἦσαν συνερραμμέναι κάτωθεν, ἀλλ' ἀνεπτύσσοντο καὶ
99 Z¹ συνανεγύμνουν ὅλον ἐν τῷ βαδίζειν τὸν μηρόν. καὶ 8

16 Lyc. c. 14, 4 sqq.

[SY (= GL)] **1** συνηνέχθησαν L²: συνήχθησαν || **9–10** ἢ εἰς ταῦτα S || **10–11** καὶ τὰ ταράττοντα Sch.: ἐκταράττοντα (καὶ τὰ ἐκταρ. Br.) || **11** καὶ κατακαίοντα om. S | ζῆν λύπαις καὶ L λύπαις καὶ SG del. Rei. || **12.13** ἀτυφία τις: trp. Ri. (ἀτ. τις ὥσπ. αἰσχ. Sint. Zie.) || **17** ἄθηλυς Xy.: θῆλυς || **18** φανομηρίδας Bergk | τε om. S || **20** ⟨ὡς⟩ ἀνδρομανεῖς Zie. | λοιδοροῦσιν S: ἱστοροῦσιν^{ἀν} Y || **21** ξὺν Eurip. | νέουσιν G | ἐξερημοῦσαι Eurip. || **24** συνερραμμέναι S ἀνερραμμέναι Y || **25** συνανεγύμνουν YS^m: περιεγύμνουν S^t | ἐν τῷ] ἑαυτῶ G | καὶ om. S

σαφέστατα τὸ γινόμενον εἴρηκε Σοφοκλῆς ἐν τούτοις
(fr. 788 N.²)·

> καὶ τὰν νέορτον, ἇς ἔτ᾽ ἄστολος χιτὼν
> θυραῖον ἀμφὶ μηρὸν
> πτύσσεται, Ἑρμιόναν.

cf Eur Hec 933 μονόπεπλος... Δωρὶς ὡς κόρα

9 διὸ καὶ θρασύτεραι λέγονται γενέσθαι καὶ πρὸς αὐτοὺς
πρῶτον ἀνδρώδεις τοὺς ἄνδρας, ἅτε δὴ τῶν μὲν οἴκων
ἄρχουσαι κατὰ κράτος, ἐν δὲ τοῖς δημοσίοις πράγμασι καὶ
γνώμης μεταλαμβάνουσαι καὶ παρρησίας περὶ τῶν
10 μεγίστων. ὁ δὲ Νομᾶς ταῖς γαμεταῖς τὸ μὲν ἀξίωμα καὶ
b τὴν τιμὴν ἐτήρησε πρὸς τοὺς ἄνδρας, ἣν εἶχον ἀπὸ Ῥω-
μύλου θεραπευόμεναι διὰ τὴν ἁρπαγήν, αἰδῶ δὲ πολλὴν
ἐπέστησεν αὐταῖς, καὶ πολυπραγμοσύνην ἀφεῖλε, καὶ νή- 152 S
φειν ἐδίδαξε, καὶ σιωπᾶν εἴθισεν, οἴνου μὲν ἀπεχομένας
τὸ πάμπαν, λόγῳ δὲ μηδ᾽ ὑπὲρ τῶν ἀναγκαίων ἀνδρὸς
11 ἄνευ χρωμένας. λέγεται γοῦν ποτε γυναικὸς εἰπούσης
δίκην ἰδίαν ἐν ἀγορᾷ, πέμψαι τὴν σύγκλητον εἰς θεοῦ,
πυνθανομένην τίνος ἄρα τῇ πόλει σημεῖον εἴη τὸ γεγε-
12 νημένον. καὶ τῆς γ᾽ ἄλλης εὐπειθείας καὶ πραότητος
αὐτῶν μέγα τεκμήριον ἡ μνήμη τῶν χειρόνων. ὡς γὰρ
παρ᾽ ἡμῖν οἱ ἱστορικοὶ γράφουσι τοὺς πρώτους ἢ φόνον
c ἐμφύλιον ἐργασαμένους, ἢ πολεμήσαντας ἀδελφοῖς, ἢ
13 πατρὸς αὐτόχειρας ἢ μητρὸς γενομένους, οὕτω Ῥωμαῖοι
μνημονεύουσιν ὅτι πρῶτος μὲν ἀπεπέμψατο γυναῖκα 100 Z¹
a. 231 Σπόριος Καρβίλιος, μετὰ τὴν Ῥώμης κτίσιν ἔτεσι τριά-

6 Lyc. c. 14, 2 || **11** Rom. 19, 8sq. mor. (271e) 284f || **13** mor. 265b Polyb. 6, 11ª, 4 Dion. Hal. 2, 25, 6 Cic. rep. 4, 6 Val. Max. 2, 1, 5. 6, 3, 9 Plin. n. h. 14, 89 Gell. 10, 23, 1 Serv. Aen. 1, 737 Isid. or. 20, 3, 2 Tertull. apol. 6 || **24** Rom. 35 (comp. 6), 4 mor. 267b 278e Dion. Hal. 2, 25, 7 Val. Max. 2, 1, 4 Gell. 4, 3, 2. 17, 21, 44 Tertull. apol. 6 de monog. 9

[**SY** (= **GL**)] **3** *νέορτον* Va.: *νεοργὸν* || **4** *ὡραῖον* Gomperz (*θυραῖος* perperam Zie.¹) || **5** *πτύσεται* **Y** || **6** *γίνεσθαι*: em. Sint. || **11** *ἀπὸ* **SG**: *ὑπὸ* **L** || **17** *θεοῦ* **S**: *θεοὺς* **Y** || **19** *γ᾽* Zie.: *τε* **SG** om. **L** || **24** *μνημόνευσιν* **S** || **25** *Καρβίλιος* Steph.: *καρβίνιος* **S** *καρουίνιος* **Y**

κοντα καὶ διακοσίοις οὐδενὸς τοιούτου γεγονότος, πρώτη
δὲ γυνὴ Πιναρίου Θαλαία τοὔνομα διηνέχθη πρὸς ἑκυρὰν
αὐτῆς Γεγανίαν Ταρκυνίου Σουπέρβου βασιλεύοντος.
οὕτω καλῶς καὶ κοσμίως τεταγμένα τὰ τῶν γάμων ἦν ὑπὸ
τοῦ νομοθέτου.

26. (4.) Τῇ δ᾽ ἄλλῃ τῶν παρθένων ἀγωγῇ καὶ τὰ περὶ
τὰς ἐκδόσεις ὁμολογεῖ, τοῦ μὲν Λυκούργου πεπείρους καὶ
ὀργώσας νυμφεύοντος, ὅπως ἥ θ᾽ ὁμιλία, δεομένης ἤδη d
τῆς φύσεως, χάριτος ᾖ καὶ φιλίας ἀρχὴ μᾶλλον ἢ μίσους
καὶ φόβου παρὰ φύσιν βιαζομένων, καὶ τὰ σώματα
ῥώμην ἔχῃ πρὸς τὸ τὰς κυήσεις ἀναφέρειν καὶ τὰς ὠδῖνας,
ὡς ἐπ᾽ οὐδὲν ἄλλο γαμουμένων ἢ τὸ τῆς τεκνώσεως ἔργον·
τῶν δὲ Ῥωμαίων δωδεκαετεῖς καὶ νεωτέρας ἐκδιδόντων· 2
οὕτω γὰρ ἂν μάλιστα καὶ τὸ σῶμα καὶ τὸ ἦθος καθαρὸν
καὶ ἄθικτον ἐπὶ τῷ γαμοῦντι γίνεσθαι. δῆλον οὖν ὅτι τὸ 3
μὲν φυσικώτερον πρὸς τέκνωσιν, τὸ δ᾽ ἠθικώτερον πρὸς
συμβίωσιν.

Ἀλλὰ μὴν ἐπιστασίαις τε παίδων καὶ συναγελασμοῖς 4
καὶ παιδαγωγίαις καὶ κοινωνίαις, περί τε δεῖπνα καὶ
153 S γυμνάσια καὶ παιδιὰς αὐτῶν ἐμμελείαις καὶ διακοσμή- e
σεσιν, οὐδέν τι τοῦ προστυχόντος νομοθέτου βελτίονα τὸν
101 Z¹ Νομᾶν ὁ Λυκοῦργος ἀποδείκνυσιν, ἐπὶ ταῖς τῶν πατέρων
ποιησάμενον ἐπιθυμίαις ἢ χρείαις τὰς τῶν νέων ἀγωγάς,
εἴτε τις ἐργάτην γῆς βούλοιτο ποιεῖν τὸν υἱόν, εἴτε
ναυπηγὸν ἢ χαλκέα διδάσκειν ἢ αὐλητήν, ὥσπερ οὐ πρὸς 5
ἓν τέλος ὀφείλοντας ἐξ ἀρχῆς ἄγεσθαι καὶ συνεπιστρέφε-
σθαι τοῖς ἤθεσιν, ἀλλ᾽ οἷον εἰς ναῦν ἐπιβάτας ἕτερον ἐξ
ἑτέρας ἥκοντα χρείας καὶ προαιρέσεως, ἐν τοῖς κινδύνοις

7 Lyc. c. 15, 4 || **13** Cass. Dio 54, 16, 7 Macr. Sat. 7, 7, 6 Comm. Somn. Sc. 1, 6, 71 Tertull. de virg. vel. 11 cod. Iust. 5, 4, 24 Dig. 23, 2, 4. 24, 1, 32, 27. 48, 5, 13, 8

[**SY** (= **GL**)] **1** scribere debebat *πεντακοσίοις* || **3** *γετανίαν*: em. Steph. | *ταρκυνίου* **G** || **4** *οὕτω καὶ* **S** | *τὰ* om. **G** || **11** *ἔχει* **G** | *ἀναφέρειν* **S**: *ἐπιφέρειν* **Y** || **15** *γενέσθαι* **Y** || **15–16** *τὰ μὲν . . . τὰ δέ*: em. Anon. || **18** *ἐπιστατίαις* **S** || **22** *νόμον*: em. Iunt. (*νόμαν* **BJ**) || **23** *ποιησάμενος* **L**